

قازی، نهاسراویکی بهناوبانگ!

هموو سالیکی و مېرمان دیتهوه، نهک له رۆژی له دایکبوون، رۆژی کوردستان، رۆژی سهرخۆبوون، بهلکوو رۆژی که موسلمانان ناوی "شههیدان" یان لێناوه، واته رۆژی ماتهمینی ئایینی.

نهاناسی و ئیستاش ههه نايناسیین، تهناهت ساخمان نهکردوتهوه که له کام رۆژ و له کام سألدا له دایک بووه، کهس ناوهر رۆژی له دایکبوونی ناداتهوه و له رۆژمیزی کورددا رۆژی له دایکبوونی قازی محهمهد نابیندری.

بهدهگمهن دهزانیین که دوو قازی محهمهد ههبووه، یهک له داغستان له سهدهی نۆزده، دوو له سابلاخ له سهدهی بیست، یهکه میان دژی روس راپهری و ئیمارتهی ئیسلامی دامهزراند، دوو ههم له مههاباد کۆماریکی سینکولار. یهکه میان موسلمانیکی داغستانی و دوو ههم بیرمهندیکی کورد.

سالی ۱۹۸۱ و ۸۲ ویستم شانۆنامهیهک دهبارههی کۆماری کوردستان بنووسم، بۆ ئهوه پئویستم به زانیاریی بوو. ئهوه دم له شاخ بووم. هموو ژمارهکانی رۆژنامههی کوردستانیان پێدام، هموو یانم پیشکنی، کهمترین زانیاریم له مهر قازی پهیدا نهکرد. شانۆنامهکه به یارمهتی تاریک و روونی مامۆستا هیمن نووسی و بهناوی کۆشکی ئاوات پیشکەش کرا.

ئهوهی ههچ زانیارییهکم له سهه قازی محهمهد دهست نهکوتبوو، بۆم ببوو به پرسیار و دواتر له ههه بهرپرس و نابهرسیکی حزبی دیموکراتم پرسی، کهمتر و لام و هرگرت و زۆرتر پرسیارم لا دروست بوو. به زمانی کوردی و فارسی زانیاریی پچرپچرم دهستکوت. به زمانی ئینگلیسی و ئالمانی ههه چهند شت له سهه کۆماری کوردستان و شاری سابلاخ ههیه، بهلام له سهه ژبانی قازی ههه ئهوه ههیه که له کوردهکان نهقل کراوه. تهناهت تیزی دوکتورا که له سهه کۆماری کوردستان به زمانی ئالمانی ههیه، کهمترین زانیاری دههاته دهست.

ئیدهی نووسینی شانۆنامهیهک دهبارههی قازی میشکی داگرتبووم. چارت و فۆرم و ناوهروک و شیوهی شانۆنامهکه و چۆنیهتی درامایکردنی کارهکه ناماده کرد و دهرفهت له کاک عهلی قازی و هرگرت بۆ ئهوهی زانیاری له وهرگرم. ههه چهند له گفتوگو له گهل کاک عهلی که تۆمار کراوه، هیندیک لایهنی ژبانی رۆژانهم بۆ روون بووه و شانۆنامهکه نووسرا، بهلام دیسان ئهوه نهبوو، که دهبوو بی!

داستانی قازی و زانیاریی، داستانی زۆر له کهسایهتییهکانی کوردستانه، به تابهت ئهوانهی کهسایهتی جیددی بوون و کاریگهیری میلی و نهتهوهی، نه حزبی و گروپی و عیلی و عهشیرهییان ههبووه. ئیمه که خۆمان و کهسایهتییهکانمان به قوولی نهاسیین و میژوو مان چهند دێر و چهند لاپههه زیاتر نهی، ههه ئهوه میللته دهمنیین که تهنا بهر پێ خۆمان ببینیین.

خوگرتن به رۆژی ماتهمیین، رۆژهکانی ژبان له بیر دهباتهوه. رۆژی دهی خاکهلیوه دهبوو رۆژی ژبانوه بی، دهبوو رۆژی پێداچوونهوه به ژبانی کهسێک بی، که میژووی خولقاند. دهبوو رۆژی بیرکردنهوه بی، بیرکردنهوه، نهک رۆژی شههیدان!

یادی قازییهکان و هموو ئهوه کهسانههی میژووکی جیاوازیان خولقاند، زیندوو. برابم فرشی